

बीउ बिजनको प्रयोगबाट हुने हानि नोक्सानीको क्षतिपूर्ति सम्बन्धी निर्देशिका, २०७३

(नेपाल सरकारबाट स्वीकृत मिति: २०७३/५/१५)

प्रस्तावना : नेपाल भित्र बिक्री वितरण भएका गुणस्तरहीन बीउ तथा व्यवसायीको गलत सूचनाका कारण बीउ उपयोगकर्ताहरूले बेहोर्नु पर्ने आर्थिक हानि नोक्सानीको मूल्याङ्कन गरी हानि नोक्सानी पुग्ने पक्षलाई क्षतिपूर्ति भराउने कार्य पारदर्शी, सरल, र स्पष्ट बनाउन आवश्यक भएकोले, बीउ बिजन नियमावली, २०६९ को नियम ३९ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी राष्ट्रिय बीउ बिजन समितिले यो निर्देशिका बनाएको छ ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :** (१) यो निर्देशिकाको नाम “बीउ बिजनको प्रयोगबाट हुने हानि नोक्सानीको क्षतिपूर्ति सम्बन्धी निर्देशिका, २०७३” रहेको छ ।

(२) यो निर्देशिका नेपाल सरकारबाट स्वीकृत भएको मितिदेखि लागू हुनेछ ।

२. **परिभाषा :** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस निर्देशिकामा, -

(क) “ऐन” भन्नाले बीउ बिजन ऐन, २०४५ सम्भन्नु पर्छ ।

(ख) “नियमावली” भन्नाले बीउ बिजन नियमावली, २०६९ सम्भन्नु पर्छ ।

(ग) “मूल्याङ्कन समिति” भन्नाले नियमावलीको नियम ३६ को उपनियम (२) अनुसार गठित समितिलाई सम्भन्नु पर्छ ।

(घ) “गलत सूचना प्रवाह” भन्नाले बीउ बिजन राखेको भाँडोमा लगाइएको लेवलमा ऐनको दफा १३ तथा नियमावलीको नियम २९ अनुसार हुनु पर्ने भन्दा फरक विवरण राखेको वा बीउ बिजन प्रयोगकर्तालाई बीउको वास्तविक गुणस्तर भन्दा बेग्लै जानकारी दिइएको अवस्था सम्भन्नु पर्छ ।

(ङ) “व्यवसायी” भन्नाले ऐन तथा नियमावली अनुसार कार्यालयबाट सूचित बीउ बिजनको कारोबार गर्न अनुमतिपत्र लिएको व्यक्ति, समूह, सहकारी, कम्पनी, फर्म, वा संघसंस्थालाई सम्भन्नु पर्छ ।

(च) “क्षतिपूर्ति” भन्नाले बीउ बिजनको गुणस्तर वा गलत सूचना प्रवाहका कारण बीउ बिजन प्रयोगकर्तालाई भएको हानि नोक्सानी वापत प्रदान गरिने नगद वा जिन्सी सम्भन्नु पर्छ ।

(छ) “मन्त्रालय” भन्नाले कृषि विकास मन्त्रालय सम्भन्नु पर्छ ।

३. **क्षतिपूर्तिको लागि निवेदन दिने :** (१) गुणस्तरहीन बीउ बिजनको बिक्री वितरण तथा बीउको विषयमा दिइएको गलत सूचनाका कारण बीउ बिजन प्रयोगकर्तालाई हानि नोक्सानी पुग्न गएको खण्डमा बीउ प्रयोगकर्ताले क्षतिपूर्तिको लागि अनुसूची-१ अनुसारको निवेदन तयार गरी कार्यालयमा दिनु पर्नेछ । यस्तो निवेदनको साथमा उपलब्ध भएसम्मका नोक्सानीसंग सम्बन्धित प्रमाणहरू समावेश गर्नु पर्नेछ ।

(२) अनुसूची-१ बमोजिमको निवेदन प्राप्त हुन आएपछि कार्यालयले अनुसूची-२ अनुसारको दर्ता किताबमा दर्ता गरी सम्बन्धित निवेदकलाई तत्कालै अनुसूची-३ बमोजिमको जानकारी दिनु पर्नेछ ।

(३) निवेदन प्राप्त गरेपछि कार्यालयले विभिन्न माध्यमबाट क्षतिको वास्तविकता यकीन गर्नु पर्नेछ । यदि वास्तविक रूपमै क्षति भएको हो र मूल्याङ्कन समितिमै लगी त्यसको निरूपण गर्न आवश्यक छ भन्ने कार्यालयलाई लागेमा आफूकहाँ प्राप्त निवेदन सहितका सक्कलै कागजातहरू अनुसूची-४ बमोजिम तयार गरी कार्यालयको राय सुझाव सहित क्षति मूल्याङ्कनको लागि केन्द्रमा पठाउनु पर्नेछ ।

(४) केन्द्रमा निवेदन प्राप्त हुन आएपछि केन्द्रले समस्याको गाम्भिर्यता अध्ययन गरी कारवाहीको प्रक्रिया अगाडि बढाउनु पर्नेछ ।

(५) निवेदन साथ केन्द्रमा प्राप्त हुन आएका कागजातहरूका आधारमा केन्द्रले बीउबाट भएको हानि नोक्सानीको क्षतिपूर्ति गर्ने उपायहरूका बारेमा विस्तृत बुझ्न बीउ बिक्री गर्ने सम्बन्धित व्यवसायी, हानी नोक्सानीमा पर्ने बीउ प्रयोगकर्ताहरू, सम्बन्धित कार्यालयका अधिकारीहरू, सम्बन्धित विज्ञ, तथा मन्त्रालयका अधिकारीहरूसंग मौखिक तथा लिखित रूपमा सरसल्लाह गर्ने तथा राय सुझाव लिने कार्य गर्नेछ । यस क्रममा यदि बीउ बिक्रेताले नोक्सानी हुने बीउ प्रयोगकर्ताको समस्या सम्बोधन गर्न इच्छुक देखिए तथा नोक्सानी हुने पक्ष त्यसमा सन्तुष्ट देखिएमा केन्द्रले दुवै पक्षका बीचमा लिखित सहमति गराई कारवाहीको प्रक्रियालाई औपचारिक रूपमा स्थगन गर्न सक्नेछ ।

(६) उपदफा (५) बमोजिम बीउ व्यवसायी र बीउ प्रयोगकर्ता बीच समझदारी हुन नसकी क्षतिको वास्तविक मूल्याङ्कन गरेर नोक्सानी हुने पक्षलाई भराउनु पर्ने अवस्थाको श्रृजना हुन गएमा क्षतिपूर्ति मूल्याङ्कनसंग सम्बन्धित निर्णय लिनको लागि सम्पूर्ण कागजपत्रहरू मन्त्रालयमा पेश गर्नु पर्नेछ । क्षतिपूर्ति मूल्याङ्कन सम्बन्धी काम कारवाही अगाडी बढाउने विषयमा निर्णय गर्ने अधिकार मन्त्रालयका सचिवमा रहनेछ ।

(७) क्षति बेहोरेका बीउ विजन प्रयोगकर्ताले क्षतिपूर्तिको लागि कार्यालयमा निवेदन दिई सकेपछि उनीहरूले आफै पनि क्षतिपूर्तिको लागि सम्बन्धित व्यवसायीसंग सहमतिको प्रयास गर्न सक्नेछन् र सहमति प्रयास सफल भएमा निवेदकले अनुसूची-५ अनुसारको ढाँचामा पुनः निवेदन दिई अनुसूची-१ अनुसार दिएको पुरानो निवेदन फिर्ता लिन सक्नेछन् । यसरी बीउ प्रयोगकर्ताले आफूले दिएको निवेदन फिर्ता लिएको खण्डमा कार्यालयले केन्द्रलाई यथासक्य चाँडो सूचना दिई कारवाहीको प्रक्रिया स्थगन गराउनु पर्नेछ ।

(८) क्षतिपूर्ति मूल्याङ्कनको विषयमा काम कारवाही अगाडी बढाउने निर्णय भैसकेपछि सो को जानकारी केन्द्रले मूल्याङ्कन समितिलाई अनुसूची-६ को ढाँचामा गराई सम्बन्धित अन्य सरोकारवालालाई समेत सूचित गर्नेछ ।

४. मूल्याङ्कन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार : मूल्याङ्कन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ : -

- (क) मन्त्रालय र जिल्लाका सम्बन्धित सरोकारवालसंग सम्पर्कमा रही क्षतिको मूल्याङ्कन गर्ने,
- (ख) आवश्यकता अनुसार बैठक बसी क्षतिपूर्ति मूल्याङ्कन योजना तयार गर्ने,
- (ग) समितिका पदाधिकारीहरूले क्षति भएको सम्बन्धित जिल्लाको वरिष्ठ कृषि विकास अधिकृतसंग सम्पर्क राखी क्षतिको स्थलगत अवलोकन गरी जानकारी लिने,
- (घ) बीउको कारणबाट हानि नोक्सानी हुने पक्ष र त्यस्तो बीउ आपूर्ति गर्ने पक्षका बीचमा लिखित सहमति भै क्षतिपूर्ति मूल्याङ्कन कार्यलाई स्थगन गर्न अनुरोध भै आएमा वा अन्य कुनै कारणवश क्षतिपूर्ति मूल्याङ्कन सम्बन्धी कार्य स्थगन गर्नु परेमा मूल्याङ्कन समितिले मन्त्रालयका सचिवज्यूलाई जानकारी गराई मूल्याङ्कनको कार्यलाई वीचैमा स्थगन गर्न सक्नेछ । यस्तो अवस्थामा मूल्याङ्कन समितिले अनुसूची-७ अनुसार मुचुल्का गर्नु पर्नेछ । त्यस्तो मुचुल्कामा सम्बन्धित मूल्याङ्कन समितिका पदाधिकारीहरू, बीउ विजन प्रयोगकर्ता र आपूर्तिकर्तालाई सहीछाप गराउने र सहीछाप गर्न नमानेमा कैफियतमा खुलाई सो को जानकारी सम्बन्धित बीउ विजन प्रयोगकर्ता, व्यवसायी, कार्यालय, र केन्द्रलाई दिने,
- (ङ) प्राप्त निवेदनमा उल्लिखित क्षतिको कारण जस्तै: जातीय शुद्धता, भौतिक शुद्धता, उमारशक्ति, स्वास्थ्य र गलत सूचना प्रवाह आदिलाई विभिन्न भागमा वर्गीकरण गरी मूल्याङ्कन गर्ने,
- (च) हानि नोक्सानीको प्रकृति निक्यौल गर्ने । उदाहरणको लागि खेतमा छरेको बीउ राम्रोसंग उम्रिएन भने कति प्रतिशत जति उम्रेको छ ? खेतको अवस्था कस्तो छ ? बीउ छरेपछिको मौसमी अवस्था कस्तो रह्यो ? बीउ कहिले उत्पादन भएको थियो ? बीउ दर कति प्रयोग भएको थियो ? सिफारिश बीउ दर कति हो ? बीउको प्याकेटमा लगाइएको लेवलमा उमारशक्ति कति उल्लेख गरिएको छ ? जस्ता कुराहरूको आधारमा बीउ राम्रोसंग नउम्रनुको कारण पत्ता लगाउने,
- (छ) आवश्यक परेमा बीउ विजन प्रयोगकर्तासंग बाँकि रहेको बीउ विजनको नमूना वा बीउ विजन व्यवसायीले विक्री वितरण गरी राखेको सोही वाली, जात, स्तर र लटको बीउ विजनको नियमानुसार नमूना सङ्कलन गरी परीक्षणको लागि केन्द्रिय वा क्षेत्रिय बीउ विजन परीक्षण प्रयोगशाला वा केन्द्रले तोकेको प्रयोगशालामा पठाउने, र
- (ज) निवेदन प्राप्त गर्दा क्षति बराबरको रकम उल्लेख छ भने त्यसको पुनरावलोकन गर्ने, यदि छैन भने समितिले यकीन गरी कुन कुन श्रोतबाट क्षतिपूर्ति भराउन उपयुक्त हुन्छ सिफारिस गर्ने ।

५. क्षतिपूर्तिको मूल्याङ्कन र कार्यविधि : (१) क्षतिपूर्तिको लागि प्राप्त निवेदनसाथ संलग्न विवरणहरू सत्य भए नभएको जाँचबुझ कार्यालयबाट गरी सत्य ठहरिएमा मात्र मूल्याङ्कनको प्रक्रियामा लगनु पर्नेछ । संलग्न विवरणहरू तथ्यमा आधारित रहेको नपाइएमा मूल्याङ्कनको प्रक्रियामा नलैजाने र सोको जानकारी सम्बन्धित पक्षलाई दिनु पर्नेछ ।

(२) क्षति मूल्याङ्कन गर्न खेतबारीमा प्रयोग भएको बीउ विजनको मूल्य, बीउको ढुवानी लागत, खेत तयारी खर्च, प्रयोग गरिएको मलखाद र रासायनिक विषादी, बाली उत्पादनको अवस्था समेतलाई आधार मानिनेछ ।

(३) मूल्याङ्कन समितिले यथासक्य छिटो खेतबारीको स्थलगत निरीक्षण गरी आवश्यकता अनुसार बैठक राखेर छलफल गरी समिति गठन गर्ने निर्णय भएको ३० दिनभित्र अनुसूची-८ बमोजिमका कुराहरूलाई आधार मानी मूल्याङ्कन गर्नु पर्नेछ ।

(४) मूल्याङ्कन समितिले क्षतिपूर्तिको मूल्याङ्कन गरी अन्तिम प्रतिवेदन राष्ट्रिय बीउ विजन समिति र सम्बन्धित पक्षलाई उपलब्ध गराउनेछ ।

(५) मूल्याङ्कन समितिको निर्णय उपर कुनै पक्षलाई चित्त नबुझेमा क्षतिपूर्ति निर्धारण भएको मितिले ३५ दिन भित्र आफ्ना आधार, कारण एवम् प्रमाणहरू खुलाई अनुसूची-९ बमोजिम राष्ट्रिय बीउ विजन समिति समक्ष निवेदन दिन सक्नेछन् । समितिको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।

६. **क्षतिपूर्ति भुक्तानी** : मूल्याङ्कन समितिले व्यवसायीबाट भराउने गरी तोकेको निर्धारित क्षतिपूर्तिको रकम राष्ट्रिय बीउ विजन समितिले सम्बन्धित व्यवसायीलाई पत्र लेखी पत्र प्राप्त भएको मितिले ३० दिन भित्र सम्बन्धित पिडितले पाउने गरी भुक्तानी गर्न लगाउनेछ । यसरी भुक्तानी गर्न लगाइएको रकम समयमा भुक्तानी नगरी आलटाल गरेमा असुल उपर गर्नको लागि व्यक्तिगत लेनदेन सरह कारवाही अगाडी बढाउने हक पिडितलाई हुनेछ ।

७. **निर्देशिकामा संशोधन** : यो निर्देशिकामा राष्ट्रिय बीउ विजन समितिको सिफारिसमा नेपाल सरकारले आवश्यकता अनुसार संशोधन गर्न सक्नेछ ।

अनुसूची-१

(दफा ३ को उपदफा (१) संग सम्बन्धित)

बीउ प्रयोगकर्ताले क्षतिपूर्तिको लागि दिने निवेदन

श्री प्रमुखज्यू,
जिल्ला कृषि विकास कार्यालय
..... ।

विषय : क्षतिपूर्ति उपलब्ध गराई पाऊँ ।

महोदय,

उपरोक्त सम्बन्धमा मैले/हामीले ..... कम्पनी/संस्थाबाट मिति..... मा खरिद गरी ल्याएको तपसिलमा उल्लेख भएको बीउ बिजन मिति..... मा खेतबारीमा लगाएकोमा तपसिलमा उल्लिखित समस्या देखिएकोले आवश्यक मूल्याङ्कन गरी क्षतिपूर्ति उपलब्ध गराइ पाउनको लागि हार्दिक अनुरोध गर्दछु / छौं । उक्त बीउ बिजन खरिद गर्दाको बील तथा बीउको थैला/प्याक/बट्टा वा त्यसमा भएको निस्साको प्रतिलिपि पनि यसै निवेदनसाथ सँलग्न राखी पेश गरेको छु । छौं ।

निवेदक

दस्तखत :

नाम :

ठेगाना :

मिति :

बीउ बिजनको विवरण

बालीको नाम र जात :

बीउको स्तर :

खरिद मिति :

बीउ बिजन बिक्री गर्ने कम्पनी :

ठेगाना :

बीउको परिमाण :

मूल्य रू. :

बील नं. र मिति :

समस्याको विवरण (चिन्ह लगाउने)

१. जातीय शुद्धता

२. भौतिक शुद्धता

३. उमारशक्ति

४. बीउको स्वास्थ्य

५. अन्य .....

गलत सूचना (के हो उल्लेख गर्ने) :

.....

अनुसूची-३

(दफा ३ को उपदफा (२) संग सम्बन्धित)

क्षतिपूर्तिको लागि निवेदन प्राप्त भएको जानकारी फाराम
जिल्ला कृषि विकास कार्यालय,
.....

श्री.....
.....

विषय: क्षतिपूर्ति सम्बन्धी निवेदन प्राप्त भएको जानकारी बारे ।

महाशय,

उपरोक्त सम्बन्धमा तपाईं(हरू)ले मिति ..... मा दिनु भएको क्षतिपूर्ति सम्बन्धी निवेदन यस कार्यालयमा प्राप्त भएको बेहोरा जानकारी गराउँछु । पेश भएको निवेदनमा संलग्न बाहेक अन्य विवरण आवश्यक परेमा यस कार्यालयबाट वा बीउ विजन गुणस्तर नियन्त्रण केन्द्रबाट माग भएका बखत उपलब्ध गराई बीउबाट भएको हानि नोक्सानीको क्षतिपूर्ति मूल्याङ्कन गर्ने कार्यमा सहयोग पुऱ्याउनु हुनेछ भन्ने आशा राखेको छु ।

प्रमाणित गर्ने

कर्मचारीको नाम :

पद :

दस्तखत :

मिति :

अनुसूची-४

(दफा ३ को उपदफा (२) संग सम्बन्धित)

क्षतिपूर्ति मूल्याङ्कनको लागि निवेदन केन्द्रमा पठाउने पत्र
जिल्ला कृषि विकास कार्यालय,
.....

श्री प्रमुख बीउ विकास अधिकृतज्यू,
बीउ विजन गुणस्तर नियन्त्रण केन्द्र,
हरिहरभवन, ललितपुर ।

विषय: क्षतिपूर्ति मूल्याङ्कनको लागि निवेदन पठाईएको बारे ।

महाशय,

उपरोक्त सम्बन्धमा यस जिल्ला अन्तरगत तपसिलमा उल्लिखित निवेदकहरूले ..... (व्यवसायी) ले आपूर्ति गरेको ..... बालीको ..... जातको बीउ विजनको गुणस्तरमा भएको कमी कमजोरी/गलत सूचना प्रवाहका कारणले बाली उत्पादन बिग्रन गई आर्थिक क्षति पुगेको हुँदा क्षतिपूर्ति दिलाई पाउँ भनी यस कार्यालयमा मिति ..... मा निवेदन दिनु भएको छ । सो निवेदन सम्बन्धमा यस कार्यालयबाट लिइएको प्रारम्भिक जानकारी अनुसार मूल्याङ्कन समितिबाट हानि नोक्सानीको मूल्याङ्कन गराई कारवाही किनारा लगाउनु पर्ने देखिएकोले निवेदकहरूले दिएको सक्कलै निवेदन तथा निवेदनसंगै पेश गरेको तल उल्लिखित कागजातहरू यसै पत्रसाथ संलग्न राखी पठाइएको बेहोरा अनुरोध गर्दछु ।

तपसिल

क्र.सं	निवेदकको नाम	ठेगाना	हानि नोक्सानीको विवरण

पत्रसाथ संलग्न कागजातहरू

१. ....
२. ....
३. ....
४. ....

दस्तखत : .....

दर्जा: कार्यालय प्रमुख

नाम :

मिति :

अनुसूची-५

(दफा ३ को उपदफा (७) संग सम्बन्धित)

क्षतिपूर्तिको लागि दिइएको निवेदन फिर्ता माग्न दिने निवेदन

श्री प्रमुखज्यू
जिल्ला कृषि विकास कार्यालय
..... ।

विषय: क्षतिपूर्तिको लागि पेश गरेको निवेदन फिर्ता पाउँ ।

महोदय,
उपरोक्त सम्बन्धमा मैले/हामीले .....कम्पनी/संस्थाबाट मिति..... मा क्षतिपूर्ति
उपलब्ध गराई पाउनको लागि पेश गरेको निवेदन यस कार्यालयमा मिति .....मा दर्ता भएको जानकारीपत्र
प्राप्त भइसकेकोमा हालै बीउ विजन व्यवसायी श्री .....संग मिति .....मा
भएको सहमति अनुसार निज व्यवसायी बीउ विजनबाट भएको हानि नोक्सानीको क्षतिपूर्ति उपलब्ध गराउन मञ्जुर
भएकाले मैले/ हामीले यस कार्यालयमा पेश गरेको उक्त निवेदन फिर्ता गराई पाउनको लागि व्यवसायीसँग भएको
सहमतिपत्रको प्रतिलिपि समेत यसै पत्रसाथ संलग्न राखी अनुरोध गर्दछु/छौं ।

निवेदकको

दस्तखत :

नाम :

ठेगाना :

मिति :

अनुसूची-६

(दफा ३ को उपदफा (८) संग सम्बन्धित)

क्षतिपूर्ति मूल्याङ्कनको प्रक्रिया अगाडी बढाउने जानकारी
बीउ विजन गुणस्तर नियन्त्रण केन्द्र
हरिहरभवन, ललितपुर

श्री संयोजकज्यू,
क्षतिपूर्ति मूल्याङ्कन समिति,
राष्ट्रिय बीउ विजन समितिको सचिवालय,
हरिहरभवन, ललितपुर ।

विषय : क्षतिपूर्ति मूल्याङ्कनको प्रक्रिया अगाडी बढाउने बारे ।

महाशय,

उपरोक्त सम्बन्धमा जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, ... ले उक्त जिल्लामा श्री .....
.....(व्यवसायी) ले आपूर्ति गरेको ..... बालीको ..... जातको बीउ प्रयोग गर्दा बाली उत्पादन बिग्रन गई
हानि नोक्सानी भएको भनी बीउ प्रयोगकर्ता किसानहरूले दिएको निवेदनमा मूल्याङ्कन समिति मार्फत कारवाही किनारा
लगाउन उपयुक्त देखिन्छ भन्ने सुभाब सहित यस केन्द्रमा पठाएको पत्र उपर कारवाही हुँदा मन्त्रालयका श्रीमान्
सचिवज्यूको स्तरबाट मिति ..... मा क्षतिपूर्ति मूल्याङ्कन समिति मार्फत सो को सत्यतथ्य छानवीन गरी
क्षतिपूर्तिको प्रक्रिया अगाडी बढाउने निर्णय भएकाले सो विषयसंग सम्बन्धित निर्णय तथा प्राप्त कागजातहरू यसै पत्रसाथ
संलग्न राखी पठाएको छु । क्षतिपूर्ति मूल्याङ्कन समितिको बैठक राखी क्षतिपूर्ति मूल्याङ्कन सम्बन्धी आवश्यक कारवाही
अगाडी बढाउनु हुन अनुरोध गर्दछु ।

बोधार्थ

श्री जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, ...
श्री .....
श्री ..... (बीउ प्रयोगकर्ता)
श्री ..... (बीउ आपूर्तिकर्ता)
श्री .....

दस्तखत :

नाम :

दर्जा :

मिति :

अनुसूची-७
(दफा ४ को खण्ड (घ) संग सम्बन्धित)

क्षतिपूर्ति प्रकृया स्थगन गर्ने मुचुल्का

क्षतिपूर्ति मूल्याङ्कन समिति

विषय : मुचुल्का सम्बन्धमा ।

बीउ बिजन नियमावली, २०६९ को नियम ३६ को उपनियम (२) मा व्यवस्था भए बमोजिमको मूल्याङ्कन समितिले नेपाल सरकार (सचिव स्तर) को मिति ..... को निर्णय अनुसार गर्दै आएको जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, ... मार्फत प्राप्त बीउ बिजनका कारण भएको हानि नोक्सानीको क्षतिपूर्ति मूल्याङ्कन सम्बन्धी कार्य तपसिलमा उल्लिखित कारणले गर्दा मिति ..... देखि स्थगन गरिएको छ ।

तपसिल

मूल्याङ्कन सम्बन्धी कार्य स्थगन गर्नु पर्नाका कारण

- १.
- २.
- ३.
- ४.
- ५.

क्षतिपूर्ति मूल्याङ्कन समितिका पदाधिकारीहरू

क्र.सं.	नाम, थर	पद	ठेगाना	दस्तखत
१				
२				
३				
४				
५				

सम्बन्धित बीउ बिजन प्रयोगकर्ता र व्यवसायी

क्र.सं.	नाम, थर	बीउ बिजन प्रयोगकर्ता/ व्यवसायी	कार्यालयको नाम र ठेगाना	दस्तखत
१		बीउ बिजन प्रयोगकर्ता		
२		.....		
३		बीउ बिजन व्यवसायी		

अनुसूची-८

(दफा ५ को उपदफा (३) संग सम्बन्धित)

क्षतिपूर्ति मूल्याङ्कन फाराम

क्षतिपूर्ति मूल्याङ्कन समितिको सचिवालय
हरिहरभवन, ललितपुर

पत्र प्राप्त भएको मिति :

निरीक्षण मिति :

क्र. सं. :

विवरण

१. सिकायत गर्नेको नाम र ठेगाना :

२. बीउ खरिदको समयमा खरिदकर्ता र बिक्रेता बीच आदानप्रदान भएका बीउ सम्बन्धी जानकारीहरू (खरिदकर्ताको मुखबाट) :

३. बीउ बिजनको प्रयोगबाट भएको हानि नोक्सानी (सिकायतमा उल्लेख भएबमोजिम) :

४. बीउ बिजन खरिद विवरण

क) बाली ..... ख) जात ..... ग) स्तर ..... घ) लट नं. ....

५. बीउ बिजन खरिद मिति :

६. बीउ बिजन खरिद परिमाण :

७. बीउ बिजन खरिद गरिएको व्यवसायीको नाम र ठेगाना:

८. बीउ बिजन प्रयोगकर्ताले बीउ बिजन लगाउनु पूर्व कहाँ, कसरी र कहिलेसम्म बीउ बिजन भण्डार गरेको हो सोको विवरण :

९. बीउ बिजनमा लगाइएको ट्यागमा उल्लिखित विवरण :

क) उत्पादन भएको वर्ष :

ख) परीक्षण/पुनः परीक्षण मिति :

ग) हालको गुणस्तर स्थिति :

१०. बीउ बिजन लगाइएको क्षेत्रफल (हे.) :

११. बीउ बिजन लगाइएको मिति :

१२. बीउ बिजन लगाइएको माटोको किसिम (चिम्ट्याइलो, दोमट, बलौटे, बलौटे दोमट, ईत्यादि) :

१३. बीउ बिजनको व्याडको प्रकार (धुले, हिले,.....) :

१४. व्याडको अवस्था : (धेरै मिहिन, मिहिन, डल्लाडुल्ली, भारपात, रोगकीराको प्रकोप) :

१५. बीउ लगाएदेखि बीउ उम्रनु अघि पानी पऱ्यो कि परेन? यदि पऱ्यो भने बीउ छरेको कति दिनपछि ?

१६. बीउको व्याडमा माथिल्लो सतहमा वर्षातको पानीले कडा तह बनाएको छ कि छैन?

१७. बीउ रोपेको गहिराई कति छ? आवश्यक परे खोतलेर हेर्ने :

१८. बीउ बिजनबाट टुसा निस्केको तर माटो बाहिर नआएको अवस्था के छ?

१९. के बीउ बिजन कीराको प्रकोप, सुक्ष्म जीवाणु वा अन्य किसिमको असरबाट कुहिएको छ?

२०. बेर्ना सारेको मिति :

२१. बालीको वर्तमान अवस्था सम्बन्धी विस्तृत विवरण :

२२. खेतको लेभल (समथर, भिराले, अग्लो होचो, दबिएको,.....) :

२३. खेतमा निकासको व्यवस्था :

२४. मलखाद प्रयोग गरेको समय, परिमाण, र तरिका :
२५. सिँचाईको स्रोत र पर्याप्तता :
२६. निरीक्षणको समयमा खेतमा चिस्यानको अवस्था :
२७. बीउ छरेदेखि निरीक्षण गरेको दिनसम्मको मोटामोटी मौसमी अवस्था :
२८. बाली राम्रो तर फूल नलाग्ने, बाला ननिस्कने, दाना नभरिने एवम् फल तथा दाना नलागेको भए सोको सम्भाव्य कारणहरू :
२९. निरीक्षण टोलीका सदस्यहरूको निचोड :
- .....
- .....

क्षतिपूर्ति मूल्याङ्कन समितिका पदाधिकारीहरूको

पद	नाम	कार्यालय र ठेगाना	दस्तखत
संयोजक	श्री		
सदस्य	श्री		
सदस्य	श्री		
सदस्य	श्री		

मिति :

नोट :

१. निरीक्षणको क्रममा बीउको जातीय शुद्धता, भौतिक शुद्धता, उमारशक्ति, र स्वास्थ्यसंग सम्बन्धित कारणहरूले गर्दा नोक्सानी हुन गएको महशुश गरिएमा र किसानले प्रयोग गरेको बीउ वा बिक्रेतासंग बाँकि रहेको सोही लटको बीउ उपलब्ध हुन सक्ने अवस्था रहेमा त्यस्तो बीउको प्रयोगशाला परीक्षण तथा Grow out test गरी निचोडमा पुगनु पर्नेछ ।
२. मूल्याङ्कनको क्रममा बीउ विजनको गुणस्तर र गलत सूचना प्रवाहको कारण बाहेक अन्य कारणहरू जस्तै: खराब मौसम, सिँचाईको असर, वातावरणीय प्रभाव, रोग तथा कीराको प्रकोप, प्रयोगकर्ताको लापरवाही जस्ता कुराहरू पाइएमा ती कुराहरू खुलाई क्षतिपूर्ति दिनु नपर्ने भए सो समेत जनाई दिनु पर्नेछ ।

अनुसूची-९
(दफा ५ को उपदफा (५) संग सम्बन्धित)

क्षतिपूर्तिको निर्णय प्रति असहमति जनाउँदै पुनरावेदनको लागि दिने निवेदन

श्री अध्यक्षज्यू
राष्ट्रिय बीउ विजन समिति
राष्ट्रिय बीउ विजन समितिको सचिवालय
हरिहरभवन, ललितपुर ।

विषय: क्षतिपूर्तिको निर्णय पुनरावलोकन गरी पाऊँ ।

महोदय,
उपरोक्त सम्बन्धमा बीउ विजन गुणस्तर नियन्त्रण केन्द्रका प्रमुखको संयोजकत्वमा गठित मूल्याङ्कन समितिको मिति .....को प्राप्त पत्रबाट क्षतिपूर्ति सम्बन्धमा भएको निर्णयको बेहोरा अवगत भयो । उक्त निर्णयमा मेरो/हाम्रो चित्त नबुझेकोले तपसिलमा उल्लिखित भए बमोजिमका कारणहरू देखाई क्षतिपूर्ति निर्धारण पुनरावलोकनको लागि निवेदन गर्दछु/ छौं ।

बोधार्थ

श्री .....

.....

श्री .....

.....

तपसिल

- १)
- २)
- ३)
- ४)

निवेदक

नाम थर :
सही :
पद :
मिति :